

TĂNG CƯỜNG GIÁO DỤC, BỒI DƯỠNG KIẾN THỨC QUỐC PHÒNG, AN NINH CHO TOÀN DÂN ĐỂ BẢO VỆ TỔ QUỐC TỪ SỚM, TỪ XA THEO TÌNH THẦN ĐẠI HỘI XIII CỦA ĐẢNG

Nguyễn Ngọc Hoan - Trần Quang Minh
 Trưởng Đại học Nguyễn Huệ
 Email: nguyenngochoanf309@gmail.com

Tóm tắt: Xây dựng nền quốc phòng toàn dân là vấn đề chiến lược của cách mạng Việt Nam; đồng thời là một trong những nội dung cốt lõi của tư tưởng quân sự Hồ Chí Minh, là bài học quý được đúc rút từ thực tiễn cách mạng. Lực lượng và thế trận của nền quốc phòng toàn dân tạo nên sức mạnh vô địch của chiến tranh nhân dân, làm cho chiến tranh nhân dân Việt Nam trở nên rất đặc sắc và điển hình là cơ sở để bảo vệ Tổ quốc từ lúc chưa nguy. Vì vậy, xây dựng nền quốc phòng toàn dân thông qua giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng để bảo vệ Tổ quốc từ sớm từ xa là một nội dung cơ bản, quan trọng trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân để bảo vệ Tổ quốc cần được tiếp tục nghiên cứu, vận dụng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay.

Từ khóa: Quốc phòng toàn dân, bảo vệ Tổ quốc; giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng.
 Nhận bài: 05/12/2022; Phản biện: 09/12/2022; Duyệt đăng: 12/12/2022.

1. Đặt vấn đề

Trong suốt chiều dài lịch sử, dân tộc Việt Nam luôn phải đấu tranh chống lại âm mưu xâm lăng, thôn tính của các thế lực ngoại bang. Dựng nước đi đôi với giữ nước đã trở thành quy luật sinh tồn của dân tộc Việt Nam. Huy động sức dân để bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa giữ nước từ khi nước chưa nguy đã trở thành kinh nghiệm quý, đặc sắc của dân tộc ta. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã căn dặn: “Các vua Hùng đã có công dựng nước. Bác cháu ta phải cùng nhau giữ lấy nước”; “Bất kỳ hòa bình hoặc chiến tranh ta cũng phải nắm vững, chủ động”. Bảo vệ Tổ quốc từ sớm từ xa là đòi hỏi tất yếu của nước ta trước những diễn biến nhanh chóng, phức tạp khó lường, khó dự báo, khó đoán định của tình hình thế giới, khu vực và sự chống phá của các thế lực thù địch như giai đoạn hiện nay. Đại hội XIII của Đảng đã khẳng định: “Có kế sách ngăn ngừa các nguy cơ chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa. Nỗ lực phấn đấu để ngăn ngừa xung đột, chiến tranh và giải quyết các tranh chấp bằng biện pháp hòa bình phù hợp với luật pháp quốc tế”. Quan điểm về bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa giữ nước từ lúc chưa nguy đòi hỏi vai trò trách nhiệm của toàn Đảng, toàn quân, toàn dân và cả hệ thống chính trị.

2. Nội dung nghiên cứu

Bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa là tổng thể các hoạt động của Đảng, Nhà nước, lực lượng vũ trang, hệ thống chính trị và toàn dân trong việc tích cực chuẩn bị mọi mặt từ trước, ngay trong thời bình để ngăn ngừa, xử lý, đẩy lùi, triệt tiêu các nhân tố có thể phát triển thành các nguy cơ, thách thức đe dọa đối với độc lập chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, sự ổn định chế độ, lợi ích quốc gia dân tộc, giữ vững môi trường hòa bình, ổn định để phát triển bền vững đất nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa, không để đất nước bị động bất ngờ trong mọi tình huống. Muốn bảo vệ Tổ quốc từ sớm,

từ xa đòi hỏi phải “phát huy cao nhất sức mạnh tổng hợp của toàn dân tộc, của cả hệ thống chính trị kết hợp với sức mạnh của thời đại, tranh thủ tối đa sự đồng tình ủng hộ của cộng đồng quốc tế”. Đồng thời kết hợp chặt chẽ đồng bộ nhiều chủ trương, giải pháp mang tính đột phá về kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, quốc phòng an ninh, đối ngoại... Trong đó tăng cường công tác giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh cho cán bộ, đảng viên và toàn dân là tiền đề quan trọng.

Nhận thức sâu sắc tầm quan trọng của vấn đề trên, Đảng, Nhà nước đã ban hành *Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh*. Đồng thời đã cụ thể hóa Luật quốc phòng, an ninh bằng những chỉ thị, nghị quyết quy định chi tiết hướng dẫn thực hiện có hiệu quả công tác giáo dục, tuyên truyền bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh cho cán bộ, đảng viên và nhân dân trong đó có cả học sinh, sinh viên. Đây là cơ sở quan trọng để công tác giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh trong thời kỳ mới được tiến hành thường xuyên, nền nếp có chất lượng hiệu quả, góp phần quan trọng nâng cao ý thức, trách nhiệm của cán bộ, đảng viên và nhân dân đối với sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc. Tuy nhiên trong quá trình tổ chức thực hiện vẫn còn nhiều bất cập và những khó khăn hạn chế nhất định. Đó là việc quán triệt, tổ chức triển khai thực hiện có lúc, có nơi hiệu quả chưa cao. Hoạt động của Hội đồng giáo dục quốc phòng và an ninh ở một số địa phương và các Trung tâm giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng chưa đáp ứng được yêu cầu nhiệm vụ. Công tác phối hợp hiệp đồng giữa các cơ quan, ban ngành trong triển khai và tổ chức thực hiện nhiệm vụ giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng cho các đối tượng theo quy định còn chông chéo, vướng mắc và chưa nhịp nhàng. Bên cạnh đó chương trình, nội dung, hình thức, biện pháp giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng có mặt chưa đáp ứng được yêu cầu và sự phát triển của tình hình thực tiễn đặt ra. Đội ngũ giảng viên,

giáo viên đảm nhiệm truyền thụ nội dung còn thiếu về số lượng, chất lượng còn hạn chế nhất định chưa đáp ứng được yêu cầu đề ra. Cơ sở vật chất trang bị phục vụ cho nhiệm vụ giáo dục, phổ biến kiến thức quốc phòng còn hạn chế. Công tác phổ biến kiến thức quốc phòng cho toàn dân, đặc biệt là nơi biên giới, hải đảo, vùng sâu, vùng xa còn gặp nhiều khó khăn,... Từ thực tiễn trên, để thực hiện thắng lợi quan điểm của Đảng về bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa công tác giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng cần thực hiện tốt một số nội dung sau:

Một là, nâng cao nhận thức trách nhiệm của cán bộ, đảng viên và toàn dân đối với nhiệm vụ quốc phòng, an ninh bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Đây là vấn đề có ý nghĩa quan trọng hàng đầu để thực hiện chiến lược bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa. Bởi vì, cách mạng là sự nghiệp của quần chúng, xây dựng nền quốc phòng toàn dân thế trận chiến tranh nhân dân là quan điểm nhất quán của Đảng ta. Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: nền quốc phòng của nước ta là nền quốc phòng toàn dân. Đó là nền quốc phòng mang bản chất của chế độ xã hội mới, chế độ xã hội chủ nghĩa, của Nhà nước dân chủ nhân dân, nhà nước của giai cấp công nhân và nhân dân lao động Việt Nam; đó là nền quốc phòng mà nhiệm vụ của nó không chỉ bảo vệ giang sơn, đất nước, độc lập chủ quyền, mà còn bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa; không chỉ chống ngoại xâm, mà còn chống cả thù trong. Vì vậy, Hồ Chí Minh nhấn mạnh, phải xây dựng nền quốc phòng toàn dân, toàn diện, nghĩa là mọi người dân đều có trách nhiệm, nghĩa vụ tham gia xây dựng và nền quốc phòng ấy là của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân. Vì vậy, chỉ khi nào đội ngũ cán bộ, đảng viên và toàn dân thấm nhuần truyền thống yêu nước, có lòng tự hào, tự tôn dân tộc; thấy rõ được giá trị của hòa bình, độc lập, nhận diện rõ âm mưu hành động chống phá của các thế lực thù địch mới nêu cao ý thức, trách nhiệm, tích cực, chủ động tham gia vào sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc, tạo nên bức tường thành vững chắc để ngăn chặn, đẩy lùi mọi nguy cơ chiến tranh, xung đột. Do đó, cần tiếp tục đẩy mạnh công tác tuyên truyền giáo dục, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân, của các cấp, các ngành đối với nhiệm vụ tăng cường quốc phòng, an ninh, bảo vệ Tổ quốc". Kết hợp chặt chẽ giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng an ninh với giáo dục chính trị tư tưởng, phổ biến giáo dục pháp luật; trên cơ sở đó tạo cho cán bộ, đảng viên, nhân dân nhận thức rõ công tác giáo dục quốc phòng, an ninh là nhiệm vụ quan trọng trong công tác quân sự, quốc phòng; thiết thực góp phần xây dựng tiềm lực chính trị tinh thần, xây dựng thế trận lòng dân tạo nền tảng cho xây dựng nền quốc phòng toàn dân, thế trận quốc phòng toàn dân gắn với thế trận an ninh nhân dân vững chắc; ngăn chặn, đẩy lùi các nguy cơ chiến tranh, xung đột bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa.

Hai là, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, hiệu lực quản lý của Nhà nước đối với công tác giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng an ninh.

Đây là nhiệm vụ, giải pháp mang tính nguyên tắc

trong công tác quân sự quốc phòng ở nước ta. Hoạt động quân sự quốc phòng luôn đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý điều hành của Nhà nước. Đối với địa phương, hoạt động quân sự quốc phòng luôn đặt dưới sự lãnh đạo của cấp ủy, chính quyền địa phương, Hội đồng giáo dục quốc phòng, an ninh các cấp đã được xác định trong Điều 5 Luật Giáo dục quốc phòng, an ninh năm 2013. Giáo dục quốc phòng, an ninh là trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân, của cả hệ thống chính trị trong đó nhà nước giữ vai trò chủ đạo. Thực hiện tốt nội dung này góp phần xây dựng và phát huy mạnh mẽ "thế trận lòng dân" củng cố vững chắc thế trận quốc phòng toàn dân và thế trận an ninh nhân dân cho sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc. Vì vậy, cần huy động mạnh mẽ sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị; tăng cường hiệu lực, hiệu quả lãnh đạo của cấp ủy, sự quản lý điều hành của chính quyền và người đứng đầu các cơ quan, tổ chức trong triển khai các nhiệm vụ giải pháp giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng và an ninh một cách đồng bộ nhịp nhàng và hiệu quả thống nhất. Cấp ủy, chính quyền người đứng đầu các cơ quan ban ngành cần chủ động rà soát, bổ sung kế hoạch, chương trình, đề án giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh cho các đối tượng phù hợp với đặc điểm, yêu cầu nhiệm vụ, điều kiện của cơ quan, đơn vị, địa phương. Lấy kết quả của hoạt động giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh là một nội dung tiêu chí đánh giá kết quả năng lực lãnh đạo của cấp ủy, trách nhiệm người đứng đầu trong thực hiện nhiệm vụ quân sự quốc phòng của cơ quan đơn vị. Phát huy tốt vai trò tham mưu của cơ quan quân sự, công an trong cơ chế lãnh đạo của Đảng đối với công tác quân sự quốc phòng, an ninh ở địa phương.

Ba là, tiếp tục đổi mới nội dung, chương trình giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh phù hợp với đối tượng và yêu cầu thực tiễn.

Hiện nay tình hình thế giới khu vực diễn biến phức tạp, biến động không những khó đoán định, khó dự báo gây ra khó khăn thách thức không nhỏ đến việc bảo đảm quốc phòng an ninh của các quốc gia trên thế giới. Cuộc xung đột vũ trang ở Ucraina vừa qua càng minh chứng cho sự phức tạp của tình hình thế giới hiện nay. Trong đó nguy cơ chiến tranh, xung đột vũ trang tranh chấp chủ quyền biển đảo diễn ra nhiều nơi, nhiều khu vực trên thế giới. Vấn đề đối tác, đối tượng trong quan hệ quốc tế chuyển biến mau lẹ khó dự đoán. Các thế lực thù địch tiếp tục thực hiện âm mưu thủ đoạn chiến lược diễn biến hòa bình chống phá cách mạng Việt Nam, thực hiện kích động chia rẽ dân tộc, ly khai dân tộc, thúc đẩy tự diễn biến tự chuyển hóa trong nội bộ. Trong điều kiện đó đòi hỏi nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc được đặt ở nhiệm vụ trọng yếu thường xuyên. Mỗi cán bộ, đảng viên và nhân dân thường xuyên nâng cao tinh thần cảnh giác cách mạng, nâng cao nhận thức trách nhiệm trong thực hiện nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Tăng cường giáo dục, nâng cao nhận thức trách nhiệm cho các đối tượng đối với nhiệm vụ quốc phòng, an ninh phải được tiến hành thường xuyên với những nội dung, chương trình phù hợp với

từng đối tượng. Kịp thời cập nhật bổ sung những quan điểm, tư duy mới về quốc phòng, an ninh bảo vệ Tổ quốc theo đúng quan điểm, đường lối chủ trương của Đảng. Đặc biệt là quan điểm Đại hội XIII của Đảng; Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới; Chiến lược quốc phòng Việt Nam, Chiến lược quân sự quốc phòng; Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trên không gian mạng;... Tiếp tục giáo dục lòng yêu nước- nhân tố cốt lõi của truyền thống dân tộc cho cán bộ, đảng viên và nhân dân. Trong đó chú trọng bồi đắp chủ nghĩa yêu nước và các giá trị văn hóa quân sự tốt đẹp cho thế hệ trẻ, cho học sinh, sinh viên. Đồng thời kịp thời cập nhật sự phát triển của khoa học quân sự tiên tiến, các loại vũ khí, khí tài trang bị mới, những tư tưởng học thuyết quân sự mới của các nước trên thế giới hiện nay; vạch trần âm mưu, thủ đoạn chống phá của các thế lực thù địch, nêu cao tinh thần cảnh giác cách mạng chủ động đấu tranh làm thất bại âm mưu thủ đoạn chống phá của kẻ thù. Qua đó nâng cao nhận thức trách nhiệm sự đồng thuận trong thực hiện nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.

Bốn là, chuẩn hóa, nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên, giáo viên giáo dục quốc phòng, an ninh.

Trong những năm qua, đội ngũ nhà giáo, giáo viên giáo dục quốc phòng, an ninh đã từng bước được chuẩn hóa, chất lượng không ngừng được nâng lên, nhất là ở các cơ sở đào tạo trong quân đội đã góp phần quan trọng nâng cao chất lượng giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh. Tuy nhiên, do tính chất đặc điểm, yêu cầu nhiệm vụ nên công tác quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng gặp nhiều khó khăn, cơ cấu đội ngũ nhà giáo còn nhiều bất cập; trình độ năng lực, kinh nghiệm, phương pháp, tác phong công tác, phương pháp giảng dạy chất lượng chưa cao, chưa đáp ứng được yêu cầu nhiệm vụ đặt ra. Để đáp ứng yêu cầu thực tiễn cần tiếp tục bổ sung hoàn thiện tiêu chuẩn nhà giáo, giáo viên giáo dục quốc phòng an ninh; đẩy mạnh công tác tạo nguồn, bồi dưỡng, đào tạo luân chuyển bảo đảm tính kế thừa liên tục, vững chắc và chất lượng. Chú trọng bố trí sắp xếp sử dụng đội ngũ giảng viên, nhất là sĩ quan biệt phái ở các cơ sở đào tạo. Tăng cường tập huấn, bồi dưỡng nâng cao trình độ, năng lực phương pháp cho đội ngũ giảng viên. Chuẩn bị

đầy đủ điều kiện để mở mã ngành đào tạo sau đại học chuyên ngành giáo dục quốc phòng và an ninh, tạo cơ sở nâng cao chất lượng, đẩy nhanh chuẩn hóa đội ngũ giáo viên, giảng viên ở các cơ sở đào tạo, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh.

Xây dựng nền quốc phòng toàn dân chiến tranh nhân dân đã được kiểm nghiệm trong thực tiễn lịch sử cách mạng Việt Nam, trong các cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp, đế quốc Mỹ của dân tộc ta dưới sự lãnh đạo của Đảng. Tư tưởng đó đã và đang là nền tảng, phương châm chỉ đạo trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân ở nước ta hiện nay. Đại hội XIII, Đảng ta tiếp tục khẳng định: “Củng cố quốc phòng, giữ vững an ninh quốc gia ổn định chính trị, trật tự an toàn xã hội là nhiệm vụ trọng yếu thường xuyên của Đảng, Nhà nước, của cả hệ thống chính trị và toàn dân, trong đó Quân đội nhân dân và Công an nhân dân là nòng cốt. Tăng cường tiềm lực quốc phòng và an ninh xây dựng thế trận quốc phòng toàn dân, thế trận an ninh nhân dân vững chắc”. Quan điểm trên vừa là tư tưởng chỉ đạo nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc vừa là cơ sở để thực hiện thắng lợi nhiệm vụ quân sự quốc phòng an ninh bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa của nhân dân ta. Bảo vệ Tổ quốc từ sớm từ xa vừa là quan điểm, vừa là phương châm chỉ đạo đúng đắn của Đảng, Nhà nước cần phải được quán triệt sâu rộng, thực hiện linh hoạt sáng tạo bằng nhiều chủ trương, giải pháp cụ thể. Trong đó tăng cường giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng an ninh là vấn đề có ý nghĩa hết sức quan trọng nhằm thống nhất nhận thức, tư tưởng và hành động tạo cơ sở xây dựng “thế trận lòng dân” vững chắc, giữ vững môi trường hòa bình, ổn định để phát triển đất nước. □

Tài liệu tham khảo

- [1]. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội. 2016.
- [2]. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, NXB Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội. 2021.
- [3]. Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 7, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội. 2011.

Strengthening the education on the national defense and security knowledge for the entire people to protect the Fatherland early from afar, in the spirit of the 13th Party Congress

Nguyen Ngoc Hoan - Tran Quang Minh
 Nguyen Hue University
 Email: nguyenngochoanf309@gmail.com

Abstract: Building an all-people national defense is a strategic issue of the Vietnamese revolution as well as is one of the core contents of Ho chi Minh's military thought and a valuable lesson learned from revolutionary practice. The forces and posture of the all-people national defense created the invincible strength of the people's war, making the Vietnam people's war very unique and typical, the basis for defending the fatherland from the very beginning risk. Therefore, building an all-people national defense through education and fostering national defense knowledge to protect the Fatherland from afar is a fundamental and important content. This issue needs to be further studied and applied in the current cause of national construction and defense.

Keywords: National defense, protection of the country, defense education and training.